

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3391/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 101.K.701.688/2022/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. T. Tóth Balázs ügyvéd által képviselt indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján 2023. január 26-án alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Debreceni Törvényszék 2022. november 29. napján kézbesített 101.K.701.688/2022/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Abtv. 43. §-a alapján.
- [2] 1.1. Az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására kiegészített alkotmányjogi panasz és a bírósági ítélet szerint az 1972-ben született indítványozó 1987. március 2. napjától állt szolgálati viszonyban; 2014. január 24. napjáig főhatárrendész munkakörben állt alkalmazásban. A felperes hivatásos szolgálati jogviszonya 2013. május 24. napján kelt 315-63/116-2013. számú szolgálati paranccsal 2014. január 24-ei hatállyal felmentéssel megszünt egészségügyi alkalmatlanság okán a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: régi Hszt.) 53. § c) pontja, valamint az 56. § (2) bekezdés a) pontja alapján. A felmentési okirat szerint a felperes szolgálati ideje 26 év 10 hónap 23 nap. A 2013. október 21. napján kelt 15130/101/319-1/2013. szü. iktatószámú szolgálati idő részletes kimutatását tartalmazó adatlap a nyugdíj mértéke tekintetében 2012. március 2. napjáig 25 év szolgálati időt rögzített. A 2013. december 3. napján kelt szolgálati idő igazolás rögzítette azt is, hogy a felperes 2007. december 31. napján rendelkezett a régi Hszt. 182/A. § (1) bekezdése szerinti 20 teljes év tényleges szolgálati idővel, melynek értelmében jogosulttá vált a szolgálati nyugdíja összegének a megállapítására (rögzítésére). A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság a 2014. február 13. napján kelt 38-72-2-2014. iktatószámú határozatával a felperes részére – folyósítás nélküli – szolgálati nyugdíjat állapított meg (rögzítette a szolgálati nyugdíj összegét) a régi Hszt. 2011. december 31. napján hatályos 182/A. § (1)–(2) bekezdése alapján az általa 1987. március 2. napjától 2007. december 31. napjáig megszerzett 20 év szolgálati idő figyelembe vételével azzal, hogy a rögzített szolgálati nyugdíj alapján a hivatásos állományú nem minősül nyugdíjasnak. A határozat hangsúlyozta továbbá, hogy a rögzített szolgálati nyugdíjra, illetve, ha újabb szolgálati időt szerez, akkor annak évenkénti emelésekkel növelt összegének folyósítására – a nyugdíjjogosultság és a nyugdíjfolyósítás feltételeinek megléte esetén – a felperes akkor válik jogosulttá, ha a régi Hszt. 182. § (11) bekezdése alapján a megállapított (rögzített) nyugdíjak közül választhat és az számára kedvezőbb. A felperes 2022. február 22. napján korhatár előtti ellátás megállapítása iránt terjesztett elő kérelmet a megyei kormányhivatalnál (alperes), mely kérelmet az alperes elutasította a 2022. május 12. napján kelt SZ/L519/2562-9/2022. iktatószámú határozatával arra hivatkozva, hogy a felperes a korhatár előtti ellátás igénybevételéhez szükséges életkort nem töltötte be. Az alperes döntését a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény (a továbbiakban: Khetv.) 7. § (1)–(2) bekezdésére, valamint az egyes bányászati dolgozók társadalombiztosítási kedvezményeiről szóló 23/1991. (II. 9.) Korm. rendelet 2. §-a 2011. december 31. napján hatályos rendelkezésére alapította.
- [3] A határozat ellen az indítványozó keresettel élt, keresetét a Törvényszék elutasította.
- [4] 1.2. A bíróság döntése az indítványozó álláspontja szerint sérti a tulajdonhoz való jogát [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése] és a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogát [XXVIII. cikk (1) bekezdés]. A panasz szerint az Alaptörvényben biztosított e jogok azzal sérültek, hogy a bírói döntés a jogszabályok *contra legem* értelme-

- zésével, nem a helyes jogszabályi rendelkezések alkalmazásával elutasította a kérelmezőnek a törvény alapján hatósági határozatban megállapított, „rögzített nyugellátásra” vonatkozó igényét.
- [5] A panasz számos alkotmánybíróági határozat felhívása mellett részletes érvelést tartalmaz arról, hogy meglátása szerint miért sérült a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való joga a jelen esetben. Ennek lényege, hogy a bíróság jogalkalmazása nemcsak *contra legem* jogalkalmazás, hanem az már *contra constitutionem* jogalkalmazásnak is minősül a jelen esetben.
- [6] A panasz érvelést tartalmaz arról is, hogy a tulajdonhoz való jog sérelme miatt merül fel a jelen esetben az Alkotmánybíróság gyakorlat alapján a régi Hszt. 182/A. § (1) bekezdésében szereplő, „a szolgálati nyugdíj összegének a megállapítása (rögzítése)” intézménye kapcsán.
- [7] Ezt az intézményt a szolgálati nyugdíjjal összefüggő egyes törvénymódosításokról szóló 2007. évi CXXII. törvény iktatta be, és az 2012. január 1-jén veszttette hatályát, a Kehtv. által. A módosító törvény javaslatához fűzött indokolás szerint „[a] törvény alapján a hivatásos állomány azon tagjai részére, akik 2007. december 31-én legalább húsz év tényleges szolgálati viszonyban eltöltött szolgálati idővel rendelkeznek, a szolgálati nyugdíj összegét – tényleges nyugdíjjogosultság és az összeg folyósítása nélkül – a 2007. december 31-én hatályos nyugdíj-megállapítási szabályok szerint meg kell állapítani (újból meg kell állapítani).”
- [8] 1.3. A panasz utal arra, hogy az indítványozó 2015-ben az Emberi Jogok Európai Bíróságához (EJEB) fordult tulajdonjoga sérelme miatt, a jelen indítványában szereplő tényállás alapján. A panasz szerint az EJEB – arra hivatkozva, hogy a hazai hatékony jogorvoslatokat nem merítette ki az indítványozó azért, mert a már nem hatályos törvények alapján nem próbálta meg igényét a hazai hatóságok, illetve bíróság előtt érvényesíteni – a panaszt nem bírálta el érdemben. Az Alaptörvényben biztosított tulajdonhoz való jog állított sérelmével összefüggésben utal a panasz az EJEB egyes döntéseire.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [10] 2.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be.
- [11] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [12] Alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. E feltételnek a panasz megfelel. A panasz érvelést tartalmaz a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog és a tulajdonhoz való jog körében.
- [13] Arról, hogy az alaptörvényi szabályokat illetően a határozott kérelem egyik eleme az alkotmányjogi panasznál, az indokolás [52. § (1b) bekezdés e) pont], alkalmas-e a konkrét esetben a panasz befogadására, az Abtv. 29. §-a alapján kell dönten.
- [14] 2.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [15] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie [lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]].
- [16] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” [3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]]
- [17] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen esetben az alkotmányjogi panaszban említett, Alaptörvényben biztosított egyes jogok sérelmével kapcsolatban a panasz nem alkotmányossági, hanem szakjogi törvényességi kérdésekre vonatkozik.

- [18] 3.1. A *contra constitutionem* jogalkalmazással kapcsolatban a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban – amelyre az indítvány is utal – az Alkotmánybíróság három, egymást erősítő feltétel együttes fennállását követelte meg annak megállapításához, hogy a bíróság *contra legem* jogalkalmazása felérjen az alkotmányossági sérelem szintjére, és megállapítható legyen az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelme. Ezek: a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem vette figyelembe, döntésének ezt a mozzanatát nem indokolta meg, s döntését ehelyett egy olyan bírósági joggyakorlatra alapította, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó kifejezetten hatályon kívül helyezte {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]; legutóbb megerősítette: 3044/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [19] A jelen ügyben a panaszban foglaltak alapján nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy ezek az együttes feltételek a panaszra okot adó esetben a Törvényszék ítéletével összefüggésben fennállnak. A panaszban nem szerepel annak a meggyőző bemutatása, hogy a jelen esetben az indítványozó szerint milyen hatályos jogszabály alapulvételével kellett volna a régi Hszt. 182/A. § (1) bekezdésében szereplő sajátos, már hatályon kívül helyezett jogintézmény alapján az indítványozó 2022. február 22. napján benyújtott kérelmét elbírálni.
- [20] 3.2. A tulajdonhoz való jog sérelmével kapcsolatban az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését eddig több alkotmánybírósági határozat értelmezte. Eszerint „[a] tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem a más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői” {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]}. Az Alaptörvény tulajdonhoz való jogként a törvények által meghatározott jogosítványokat védi azokkal a további kiegészítésekkel, melyeket az Alkotmánybíróság az egyes esetek eldöntése kapcsán más alapvető jogok és alkotmányos értékekkel együtt szemlélve még a tulajdonjog alkotmányos védelmi körébe vont. Ebből következik, hogy a korábban tulajdonként megszerzett (és így az alkotmányos tulajdonvédelem alatt álló) vagyoni jogi igényeket védi az Alaptörvény XIII. cikke. Ezt erősítette meg a 3048/2013. (II. 28.) AB határozat (Indokolás [39]) is: „Az Alkotmánybíróság a vagyoni értékű jogok tekintetében kialakított gyakorlatában főként a társadalombiztosítási jogviszonyokkal összefüggő szolgáltatásokkal és várományokkal kapcsolatban állapította meg az alkotmányos tulajdonvédelem fennálltát.”
- [21] A jelen esetben éppen az kérdéses, hogy az indítványra okot adó ügyben a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló olyan konkrét jogosítványról van-e szó, amelyre tekintettel kellene lenni a kereset elbírálásakor.
- [22] A Törvényszék ítélete részletes indokolást tartalmaz arról, hogy ilyen konkrét jogosítvány a jelen esetben miért nem állapítható meg a kereset érvelése alapján a korhatár előtti ellátást illetően, továbbá arról is, hogy a régi Hszt. 182/A. § (1) bekezdése milyen tartalommal értelmezhető; ezzel kapcsolatban a váromány, a szerzett jogok védelme ebben az esetben mit jelent (Indokolás [43]–[61]).
- [23] Az indítványozó a bíróság által alkalmazott normák helyett ügye elbírálására az általa megjelölt jogot tekinti irányadónak, tehát az alkalmazott jogszabályok körét kifogásolja, összességében a rendes bíróság jogalkalmazását vonja kritika alá. Az indítványozó valójában a támadott ítéletben foglalt döntést, annak rá hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi felülbírlata érdekében.
- [24] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére azt visszautasította.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/280/2023.

• • •